

Maga a General Index egy olyan projektből nőtt ki, ami úgy tette volna lehetővé a szövegbányászatot tudományos publikációkban, hogy közben magához a szöveghez nem fértek volna hozzá a tudósok. A hónap elején elindított szolgáltatás ennél még egyszerűbb: nincs például saját webes keresőoldala. Ha valaki használni szeretné, a letöltött adatokhoz saját elemző/kereső programot kell készítenie. Ugyanakkor Malamud azt reméli, hogy az indexet használók nyílt forráskódú keresőprogramokat készítenek, melyeket megosztanak a tudományos közösséggel.

Ez a részleges „csináld magad” megoldás nem olyan egyszerű, tekintve, hogy az index tömörítve is közel 5 terabájt, kibontva pedig 38 terabájt lesz a tárhelyigénye. A készlet részei azok az adattáblák, melyek a feldolgozott cikkekben található közel 20 milliárd kulcsszó, valamint a cikkek címét, szerzőit és cikkazonosító DOI-számát (Digital Object Identifier) tartalmazzák.

Egy fontos kérdés: jogszerű?

Malamud szerint a General Index nem sérti a szerzői jogokat, ugyanis legfeljebb öt szó hosszúságú mondatfoszlányokat tartalmaz a cikkekből. Ugyan-

akkor persze egyáltalán nincs garancia arra, hogy a kiadóknak is tetszik majd ez a forma, azaz meg is támadhatják ezt a gyakorlatot, mondta egy jogi szakértő a Nature-nek.

A Washington Egyetemen dolgozó jogász kutató, *Michael Carroll* például nem látja akadályát a General Index globális terjesztésének, bár arra is figyelmeztet, hogy a szerzői jog szabályozása országonként eltérő lehet. Carroll szerint az viszont kérdés, hogy az index alapjául szolgáló cikkek lemásolásával és feldolgozásával nem sértette-e Malamud a kiadók feltételeit. (Azt egyébként Malamud is elismerte, hogy az index létrehozásához meg kellett szereznie a feldolgozott 107 millió cikk másolatát. Azt azonban nem árulta el, hogyan jutott azokhoz.)

A Nature hat kiadótól kért véleményt: de csupán saját kiadója, a Springer Nature volt hajlandó kommentálni a General Indexet. Ők is csak annyit mondtak, hogy támogatják a nyílt kutatási kezdeményezéseket, ám fontos a jogszerűség.

Válogatta: Fonyó Istvánné

Forrás: www.bitport.hu

Mindenki igényelheti a Google-nél, hogy ne indexelje a gyerekeit ábrázoló képeket

A társaság kibővíti a kiskorúak védelmét célzó, augusztusban bejelentett lehetőségeket, és módot ad a 18 év alattiaknak vagy törvényes képviselőiknek, hogy eltávolíttassák az őket ábrázoló képeket a keresési találatok közül.

Az amerikai szenátus kereskedelmi bizottságának tagjai kedden találkoztak a YouTube, a Snapchat és a TikTok képviselőivel, hogy a gyerekek online biz-

tonságát érintő kérdéseket vitassanak meg, ezen belül is kérdéseket tegyenek fel a közösségi platformokon tapasztalható visszaélésekkel és a veszélyes vagy meggondolatlan viselkedés elősegítésével kapcsolatban. Bár a beszámolók szerint egyik technológiai vállalat sem kötelezte el magát semmilyen jogalkotási javaslat mellett, a Google nem sokkal később bejelentette, hogy újabb elemmel bővíti az augusztusban már bejelentett, a **kiskorúak védelmét célzó intézkedéseit**.

A korábbi lépések között volt például a 13–17 éves YouTube-felhasználóknál az [alvásidőre vonatkozó](#) emlékeztető és az „[ideje szünetet tartani](#)” figyelmeztetés beállítása, vagy annak korlátozása, hogy milyen láthatóságot kapnak a fiatal felhasználók által közzétett videók. A mostani közlés viszont már az internetes keresésekre vonatkozik: a Google eszerint lehetővé teszi, hogy 18 éven aluliak (illetve szüleik vagy képviselőik) eltávolítsák a róluk szóló képeket a keresőszolgáltatás találati listáiról.

A webről azért nem tűnik el

A folyamatot ezen a [dedikált oldalon](#) lehet megindítani néhány egyszerű lépésben, a kérelem jóváhagyása után pedig a megjelölt tartalom nem jelenik meg többé sem a képkeresési találatok között, sem indexképként a Google keresőjének bármelyik másik szolgáltatásában. Az igényléseket a Google munkatársai elvileg személyesen vizsgálják meg, és szükség szerint további információt is kérhetnek annak megerősítésére, hogy a kérelem megfelel-e az eltávolítás követelményeinek.

A döntés eredményéről a beküldők értesítést kapnak, és a Google hivatalos blogján közölt útmutató azt is hangsúlyozza, hogy az új lehetőség nagyban hozzájárul majd ahhoz, hogy a fiatalok nagyobb befolyást nyerjenek saját digitális lábnyomuk alakítására. Ahogy azonban a Google is felhívja rá a figyelmet, a szóban forgó anyagok ettől még nem tűnnek el az internetről: ha ez a cél, akkor a tényleges eltávolítás érdekében a képeket posztoló webhelyek üzemeltetőivel kell kapcsolatba lépni.

A keresőóriás új szabályai közül érdemes kiemelni a felnőtteknek szóló tartalmakat szűrő „biztonságos keresést”, amelyik a továbbiakban már nem csak a 13 éven aluliak, de a 18 évesnél fiatalabb felhasználók számára is alapértelmezett beállítás lesz. A Google megváltoztatja a kiskorúaknak szóló hirdetések megjelenítési módját is, tiltva a gyerekek életkora, neme vagy érdeklődési köre alapján történő megcélzását, illetve a tevékenységükkel összefüggő helyadatok begyűjtését.

Válogatta: Fonyó Istvánné

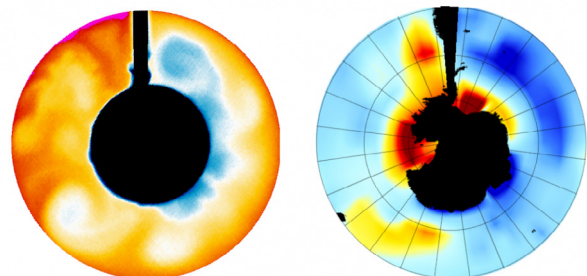
Forrás: www.bitport.hu

Ősi klímaváltozás a laborasztalon

A földtörténet egyik legmarkánsabb ugrásszerű éghajlatváltozását, az Antarktisz eljegesedésével járó ősi globális lehűlés dinamikáját modellezték újszerű módon, laboratóriumi kísérletek és számítógépes szimulációk együttes alkalmazásával magyar fizikusok és geológusok. A Nature folyóiratcsaláddhoz tartozó Scientific Reportsban megjelent eredményeik új megvilágításba helyezhetik a 34 millió évvel ezelőtti bekövetkező, az élővilágot is sújtó, ősi klimatikus esemény ok-okozati összefüggéseit, s ezzel elősegíthetik a napjainkban zajló gyors klímaváltozás dinamikájának megértését is.

Az Eötvös Loránd Kutatóhálózathoz tartozó MTA-ELTE Elméleti Fizikai Kutatócsoport, a CSFK Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Intézet, a Földfizikai és Űrtudományi Kutatóintézet, az MTA-MTM-ELTE Paleontológiai Kutatócsoport, valamint az ELTE Általános és Alkalmazott Földtani Tanszékének kutatói azt vizsgálták, mennyiben kielégítő az ún. eocén-oligocén átmenet évtizedek óta széles körben elterjedt, tankönyvekben is szereplő magyarázata.

Eszerint a Dél-Amerikát az Antarktisi-félszigettel összekötő földhíd szétválása, azaz a [Drake-átjáró kinyílása játszott kulcsszerepet](#) az esemény tör-

A kísérletből (balra) és a szimulációból (jobbra) kapott felszíni hőmérséklet-eloszlások „zárt” Drake-átjáró esetén. A pirosas színek az átlagosnál magasabb, a kékes színek alacsonyabb hőmérsékletet jelölnek. Forrás: MTA-ELTE Elméleti Fizikai Kutatócsoport